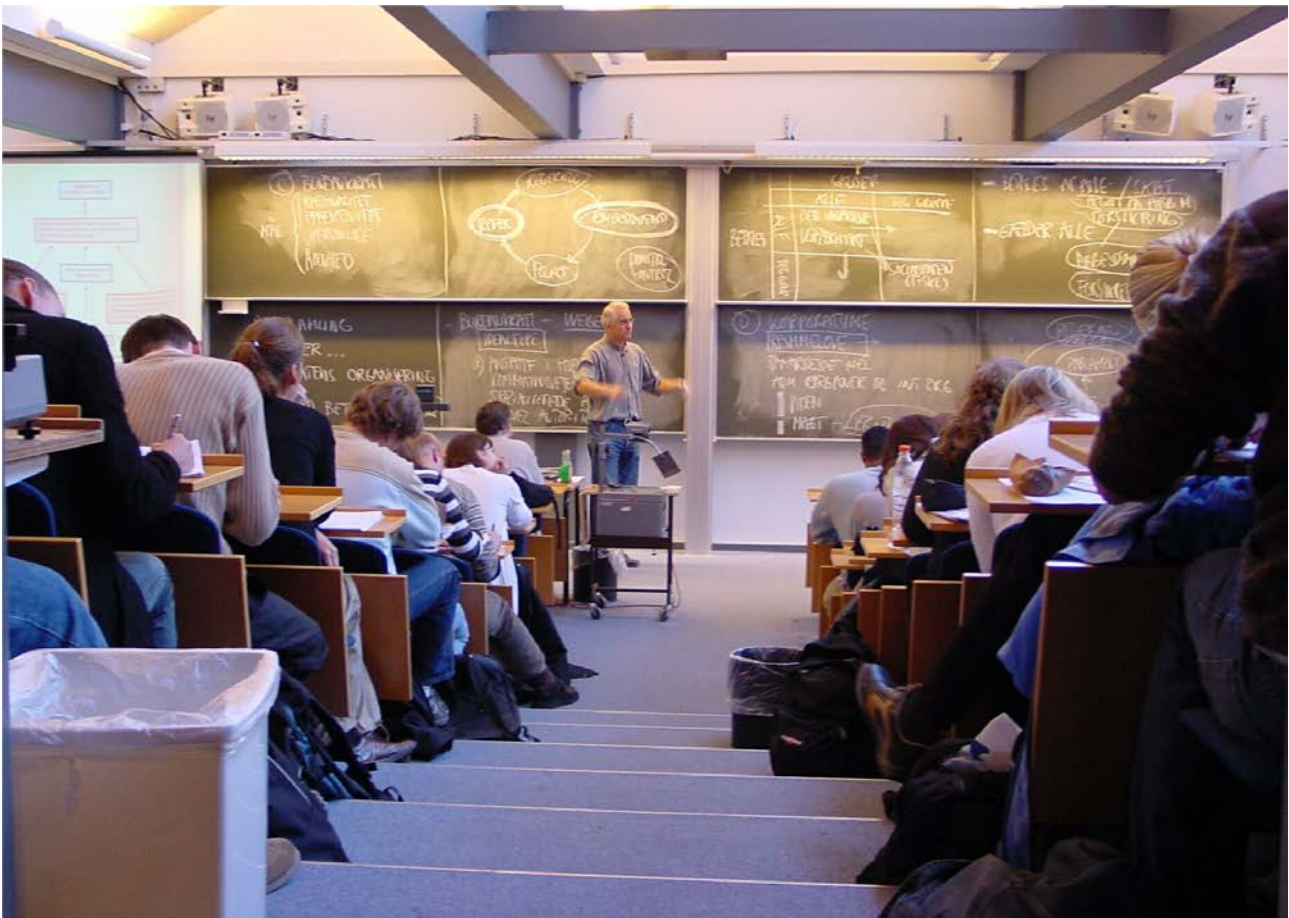

Studievejledning for Modul 2

Forløb C

Politiske institutioner, kulturer og
identiteter i forandring

Forelæsning v/Johannes Andersen i Auditorium T

Det Samfundsvidenskabelige Basisår
Aalborg Universitet
Forårssemesteret 2009

Indholdsfortegnelse

▪ Forløbets formål.....	5
▪ Praktisk oplysning om bøger og kompendium:.....	6
▪ Introduktionsforløb	7
F1. Forelæsning: Introduktion til forløbet og de centrale problemstillinger.....	7
F2. Forelæsning: Stat, civilsamfund og medborgerskab	7
F3. Forelæsning: Fra modernitet til sen-modernitet	8
F4. Forelæsning: Subpolitiske identiteter i en globaliseret kontekst	9
F5: Velfærdsstatens forandringer og udfordringer i det senmoderne samfund..	10
F6. Forelæsning: Offentlighed, medier og politisk deltagelse	10
▪ Videnskabsteori - Del 1-8.....	11
Del 1: Introduktion til kurset i videnskabsteori.....	12
Del 2: Erkendelse og sandhed I	12
Del 3: Erkendelse og sandhed II.....	12
Del 4: Samfundsvidenskabernes særlige status.....	13
Del 5: Postmoderne vidensbegreber	13
Del 6: Videnskabsteori og projektarbejde	13
Del 7: Værdier, politik og videnskab	14
Del 8: Videnskabsteori, projektdesign & metode	14
▪ Litteratur til videnskabsteori:	15
▪ Øvelser i Videnskabsteori for forløb C.	16
▪ Gruppedannelse	18
▪ Klynge- og seminaraktiviteter	18
▪ Litteratursøgning.....	18
AUB-kursus 2: Selvstændig informationssøgning	18
▪ Krav til P3 (læringsmålene).....	19
Læringsmål forløb C: Politiske institutioner, kulturer og identiteter i forandring.	
19	
▪ Krav til projektrapporten	20
▪ Gode råd om gruppe- og arbejdsprocesser	20
▪ Forslag til projektemner.....	21

Forløbets formål

Formålet med kursusforløbet er at give de studerende forståelse for centrale udviklingstendenser i forholdet mellem borgerne og de politiske institutioner i det senmoderne og globaliserede samfund. Centrale spørgsmål kan blandt andet være:

- Hvorfor mister de politiske partier medlemmer, og betyder dette en opblomstring af andre former for politisk deltagelse som politisk forbrug, blogs mv., eller går udviklingen snarere i retning af, at færre og færre mennesker interesserer sig for politik?
- Hvordan kan vi forstå udviklingen af den værdipolitiske dagsorden i Danmark og politikområder som integration og miljø? Betyder fremkomsten af en værdipolitisk skillelinje, at velfærdspolitiske spørgsmål er forsvundet fra den politiske dagsorden?
- Hvad betyder sociale forskelle i politik? Kan man stadig tale om klasser og social ulighed som en drivkraft i politiske konflikter, eller er politiske forskelle i dag i højere grad baseret på livsstilssegmenter og kulturelle konflikter?
- Hvilke konsekvenser har det for velfærdsstatens institutioner, fx ældreplejen eller daginstitutionerne, at borgerne i stigende grad stiller individuelle krav til de politiske resultater.

Det er således forløbets formål at styrke de studerende evne til systematisk at analysere politiske og sociale strukturer og processer, herunder at introducere til centrale begreber og analysestrategier fra den politiske sociologi. Forløbet vil især lægge vægt på en teoretisk og empirisk analyse af:

- Politiske institutioner: Hvordan kan vi forstå institutioner som fx partierne, kommunerne, folkeskolen, EU etc. i et sociologisk perspektiv. Hvordan forandres de politiske institutioners funktionsmåde i det senmoderne samfund?
- Politisk kultur: Hvordan begrebsliggøres og analyseres den politiske kultur, dvs. ”det, vi er fælles om” og det, som udgør grundlaget og konteksten for de politiske processer? Hvordan kan vi forstå samspillet mellem de politiske institutioner og borgerne? Hvad betyder den politiske kultur for den politiske stabilitet og legitimiteten af de politisk-demokratiske beslutninger? Og hvordan forandres den politiske kultur i en globaliseret kontekst?
- Politiske identiteter og medborgerskab: Hvordan opfatter borgerne deres egen rolle i forhold til de politiske institutioner? Hvad er de centrale elementer i dannelsen af politisk identitet, og hvorfor handler borgerne som de gør?

De centrale teoretiske perspektiver (og dermed litteraturgrundlaget for det introducerende forløb) vil være grundliggende tematikker inden for den politiske sociologi som stat, civilsamfund, medborgerskab og politisk kultur. Dette suppleres med perspektiver fra Anthony Giddens' og Ulrik Becks analyser af det senmoderne samfund. Herudover præsenteres resultater fra dansk forskning inden for områder som politisk deltagelse, vælgeradfærd og udviklingen i velfærdsstatens politiske institutioner.

Udover ovenstående vidensmål sigter forløbet endvidere på at styrke de studerendes evne til at koble videnskabsteori, teori, metode og empiriske analyser:

- I forelæsningsform vil der blive givet eksempler på forskningsprojekter, der ved hjælp af forskellige metoder og forskningsdesigns har taget fat på nogle af de ovenstående problemstillinger.
- I seminarform/øvelsestimer vil videnskabsteoretiske problemstillinger tages op med særligt fokus på de studerendes egne projekter.
- I projektvejledningen vil der være mulighed for metodisk vejledning målrettet mod de enkelte projektgruppers behov.

Forløbet indeholder følgende elementer:

Introduktionsforløb (F1-F6)	2 ECTS
Klyngeseminarer og projektrelevant metode	2 ECTS
Projektarbejde	17 ECTS
I alt	21 ECTS

Denne pjece indeholder også en beskrivelse af det fælles kursus i videnskabsteori, der tæller 3 ECTS (8 forelæsninger: 2 ECTS og øvelser på forløbet: 1 ECTS).

Praktisk oplysning om bøger og kompendium:

Til **kurset i videnskabsteori** købes 1 grundbog + kompendium.

(se samlet litteraturliste for kurset nedenfor)

Til **forløbskurset (F1-F6)** købes grundbogen: Faulks K., *Political Sociology*, Edinburgh University Press, 1999. Køb bogen inden kursusstart d. 2. marts.

Bemærk: De yderligere tekster der forventes læst til forelæsningerne (F1-F6) er tilgængelige til selvkopiering i kopirummet på plan 2. Disse tekster bliver ikke trykt i et kompendium!

Introduktionsforløb

F1. Forelæsning: Introduktion til forløbet og de centrale problemstillinger

v. *Niels Nørgaard Kristensen – mandag den 2. marts kl. 12.00-13.45*

Formålet med forelæsningen er at introducere til forløbet og til politisk sociologi. Hvad er de grundlæggende problemstillinger for den politiske sociologi, og på hvilken måde forholder disse problemstillinger sig til andre centrale spørgsmål inden for området politik og forvaltning? Med andre ord: Hvorfor skal man beskæftige sig med politisk sociologi og udviklingen i de politiske og sociale strukturer i det senmoderne samfund?

Herudover diskuteres kort centrale begreber og elementer i forløbet, og der tegnes et overordnet billede af udviklingen i det danske samfund. Endelig præsenteres organiseringen af projektarbejdet, gruppedannelsen, videnskabsteori og statusseminarer, tiltag i forbindelse med gruppeprocessen samt krav til projektrapporten i P3.

Litteratur:

- Togeby, Lise et al, *Magt og demokrati i Danmark*, Aarhus Universitetsforlag, 2003, kap. 2-3 (pp. 21-50)
- Faulks K., *Political Sociology*, Edinburgh University Press, 1999, kap. 1-2 (pp. 11-50)

Nogle overheads vil være tilgængelige på hjemmesiden efter forelæsningen.

F2. Forelæsning: Stat, civilsamfund og medborgerskab

v. *Erik Christensen – tirsdag den 3. marts kl. 10.00-11.45*

Mange taler om behovet for at reformere velfærdssamfundet. En måde er at gøre det på at indføre en ny rettighed til en basisindkomst. En basisindkomst er ikke en ny type overførselsindkomst for bestemte personer eller grupper i samfundet, men et princip om grundlæggende økonomisk tryghed for alle, som vil betyde en styrkelse af individets frihed og uafhængighed både i forhold til arbejdsmarkedet, staten og det civile samfund.

Ved at give alle borgere samme grundlæggende økonomiske tryghed ophæver en basisindkomst skellet og modsætningen mellem ”ydende” og ”nydende” borgere i samfundet. Samtidig vil en generel basisindkomst kunne bidrage til, at selve arbejdsbegrebet får nyt indhold ved, at arbejdets kulturelt betingede karakter af pligt og tvang bliver afløst af frivillighed og medansvar.

Primær litteratur:

- Keith Faulks: *Political Sociology. A Critical Introduction*. Edinburgh University Press 1999. Cap 7 Citizenship, p. 126-142.

Supplerende litteratur:

- Christensen, Erik (2000) *Borgerløn. Fortællinger om en politisk ide*. 551s. Århus: Hovedland.
- Christensen, Erik (2001) *Borgerløn eller aktivering? En diskussion af forskellige forståelser af "rettigheder og pligter" i historisk perspektiv*. Tidsskrift for Arbejdsliv. 3. årg. nr. 1, pp. 57-71.
- Loftager, J. (2007), "Borgerlighed, Marshall og borgerindkomst", i Christensen, E., Lieberkind, K., Ydesen, C. (red.) *Retten til basisindkomst - En demokratisk frigørelse*, Første udg., NSU Press, Göteborg, s. 112-131.
- McKay, Ailsa (2007), *Why a citizens' basic income? A question of gender equality or gender bias* *Work, Employment & Society*, Vol. 21, No. 2, 337-348.
- Van Parijs, Philippe (1996), *Basic Income and the Two Dilemmas of the Welfare State*, *The Political Quarterly*, Volume 67 Issue 1 Page 63-66, January.

F3. Forelæsning: Fra modernitet til sen-modernitet

v. *Niels Nørgaard Kristensen - onsdag den 4. marts kl. 10.00-11.45*

Hvis samfundet ikke længere kan beskrives som et klassesamfund, hvordan kan vi så forstå de sociale strukturer og konfigurationer i det senmoderne samfund. Hvad betyder identitet, hvordan dannes eller skabes identitet, og findes der forskellige former for identitet? Forelæsningen sigter på at tilvejebringe en teoretisk forståelse for de centrale begreber og strategier i analysen af politisk identitetsdannelse.

Forelæsningen diskuterer desuden den empiriske udvikling i politiske identiteter og skillelinjer, fra klassesamfund og politisk-økonomiske konflikter til nye værdikonflikter og fokus på politiske enkeltsager. Hvilke konsekvenser har udviklingen i den sociale struktur for indholdet af politikken? Og er det så entydigt, at det sociale grundlag for de politiske konflikter er ved at forsvinde?

Litteratur:

- Faulks K., *Political Sociology*, Edinburgh University Press, 1999, kap. 6 (pp. 107-125)
- Kaspersen, Lars Bo, *Anthony Giddens – introduktion til en samfundsteoretiker*, Hans Reitzels Forlag, København, 2001, kap 5 (pp. 120-161)

Supplerende litteratur:

- Giddens, Anthony, *Modernitetens konsekvenser*, Hans Reitzels Forlag, København, 1994, kap. 1 (pp. 9-52)
- Goul Andersen, Jørgen og Borre, Ole, *Politisk forandring, Værdipolitik og nye skillelinjer ved Folketingsvalget 2001*, Systime, Århus: 2003, kap. 1 (pp. 9-25).

Nogle overheads vil være tilgængelige på hjemmesiden efter forelæsningen.

F4. Forelæsning: Subpolitiske identiteter i en globaliseret kontekst

v. Niels Nørgaard Kristensen – torsdag den 5. marts kl. 12.00-13.45

Forelæsningens sigte er at præsentere en sociologisk-teoretisk begrebsliggørelse af de institutionelle forandringer i det senmoderne samfund. Hvad skal vi overhovedet forstå ved senmodernitet, og hvilke grundvilkår og muligheder giver det for de politiske institutioner og den politiske kultur? Derudover ser vi nærmere på de empiriske forandringer af den politiske kultur i Danmark, og på menneskers måde at deltage i politik. Hvordan ser det ud med den politiske deltagelse i partier, foreninger mv., og er den politiske interesse i Danmark på retur?

Litteratur:

- Faulks K., *Political Sociology*, Edinburgh University Press, 1999, kap. 8-9 (pp. 143-186)
- Togeby, Lise et al, *Magt og demokrati i Danmark*, Aarhus Universitetsforlag, 2003, kap. 4 (pp. 53-71)

Supplerende litteratur:

- Beck, Ulrich, *Risikosamfundet: på vej mod en ny modernitet*, Hans Reitzels Forlag, København, 1997, kap. 3 & 5 (pp. 117-160 & 205-219)
- Beck, Ulrich, *Risikosamfundet: på vej mod en ny modernitet*, Hans Reitzels Forlag, København, 1997, kap.4 (pp. 161-204)

Nogle overheads vil være tilgængelige på hjemmesiden efter forelæsningen.

F5: Velfærdsstatens forandringer og udfordringer i det senmoderne samfund

v. Karen Nielsen Breidahl – fredag den 6. marts kl. 10.00-11.45

Forelæsningen sætter fokus på, hvordan velfærdsstaten forandres og de udfordringer, som den moderne velfærdsstat står overfor. Forelæsningen danner således udgangspunkt for en udvidet forståelse af nogle af de udfordringer, der diskuteres i sammenhæng med den moderne velfærdsstat. Eksempelvis faldende europæiske fødselstal og kulturel heterogenitet.

Litteratur:

- Peters, B. Guy & Jon Pierre, "Governance, Government and the State", i Hay, Colin, Michael Lister & David Marsch, *The State*, Houndmills: Palgrave Macmillan, 2006, (pp. 209-222).
- Bonoli, Giuliano, "The politics of new social policies: providing coverage against new social risks in mature welfare states", i *Policy and Politics*, 33, no. 3, 2005 (pp. 431-449)
- Goul Andersen, Jørgen, "Velfærdsstat og global konkurrence: Sætter globaliseringen den danske velfærdsmodel under pres?", i *Økonomi og Politik*, 79, no. 1, 2006 (pp. 20-41)
- Andersen, Jørgen Goul, "Immigration and the Legitimacy of the Scandinavian Welfare State: Some Preliminary Danish Findings", AMID Working Paper Series, 53/2006. Findes på <http://www.amid.dk/pub/index.html>
- Nogle overheads vil være tilgængelige på hjemmesiden efter forelæsningen.

F6. Forelæsning: Offentlighed, medier og politisk deltagelse

v. Johannes Andersen – mandag den 9. marts kl. 12.00-13.45

Forelæsningen diskuterer medier, offentlighed og politik i en senmoderne kontekst.

Litteratur:

- Faulks, kapitel 8.
- J. Andersen. Politik - nu nærmest uden tidsånd. i P. E. Jakobsen et al. (red.). 12 bud på 2012. Pej Gruppen 2008.
- J. Andersen. Tillidsfulde billeder af en verden i bevægelse. i *Tid og tendenser*. nr. 1. 2008.
- Nogle overheads vil være tilgængelige på hjemmesiden efter forelæsningen.

Videnskabsteori - Del 1-8

v/*Jan Holm Ingemann*

Kursets formål og indhold

Formålet med kurset er at introducere videnskabsteoretiske problemstillinger med henblik på at vise, at metodisk refleksion og argumentation er en væsentlig forudsætning for kvalificeret samfundsvidenskabeligt projektarbejde.

Der gives en introduktion til samfundsvidenskabernes oprindelse og mål, herunder forholdet til humaniora og naturvidenskab, og der gives en grundlæggende indføring i videnskabsteoretiske problemstillinger, som er relevante for samfundsvidenskabelige studier – med henblik på refleksion over de typer af teorier, metoder og begreber de studerende anvender i deres projektarbejde. Med reference til centrale videnskabsteoretiske retninger belyses erkendelsesmæssige forudsætninger for og konsekvenser af de valg, der foretages i det problemorienterede projektarbejde.

Kurset består af en forelæsningsrække (2 ECTS) samt øvelser (1 ECTS). I kursets første del introduceres til forskellige videnskabsteoretiske positioner. Herefter præsenteres videnskabsteorien som analyseværktøj i projektarbejdet med særlig vægt på sammenhængen mellem videnskabsteori og projektdesign. Øvelser tilrettelægges og afvikles særskilt på de respektive projektforsøg.

Litteratur

Der læses i gennemsnit ca. 50 sider til hver forelæsningsgang, som fordeler sig på en grundbog samt en række supplerende tekster i kompendium:

- Langergaard, Luise Li, Søren Barlebo Rasmussen & Asger Sørensen (2006), *Viden, videnskab og virkelighed*, Forlaget Samfundslitteratur.
- Kompendium til videnskabsteori

Endvidere vil plancher/overheads generelt være tilgængelige i Moodle umiddelbart forud for hver forelæsning.

Del 1: Introduktion til kurset i videnskabsteori

v/Jan Holm Ingemann

Den første forelæsning giver en introduktion til videnskabsteori. Hvad er videnskabsteori og videnskabssociologi, og hvilke spørgsmål om fx sandhed, viden, ontologi og epistemologi vil kursusforløbet beskæftige sig med? Forelæsningen vil endvidere diskutere, hvorfor det er relevant for studerende ved samfundsvidenskabelige uddannelser overhovedet at arbejde med disse komplicerede begreber og problemstillinger.

Litteratur:

- Langergaard, Luise Li, Søren Barlebo Rasmussen & Asger Sørensen (2006), *Viden, videnskab og virkelighed*, kapitel 1-4, side 13-65 (53 sider)

Del 2: Erkendelse og sandhed I

v/ Jan Holm Ingemann

Forelæsning 2 vil sammen med forelæsning 3 præsentere forskellige videnskabsteoretiske positioner, der alle diskuterer forholdet mellem vores erkendelse og den verden, vi erkender. Diskussionen angår dels det ontologiske spørgsmål om verdens eksistens, og dels det epistemologiske spørgsmål om, hvilken status og gyldighed vi kan tillægge vores viden om verden. I denne forelæsning vil vi diskutere de logiske positivister, Poppers kritiske rationalisme og Kuhns mere videnskabssociologiske bud på, hvilken erkendelse og sandhed videnskaberne kan "producere" og hvorfor.

Litteratur:

- Langergaard, Luise Li, Søren Barlebo Rasmussen & Asger Sørensen (2006), *Viden, videnskab og virkelighed*, kapitlerne 5-7, side 67-105 (39 sider) (disse tre kapitler dækker også del 3)
- Carsten A. Koch: "Kritisk rationalisme" i Fuglsang, Lars og Poul Bitsch Olsen: *Videnskabsteori i samfundsvidenskaberne*, Roskilde Universitetsforlag, 2004, side 79-108 (30 sider) (optrykt i kompendium)

Del 3: Erkendelse og sandhed II

v/ Jan Holm Ingemann

I forelæsning 3 ser vi videre på spørgsmålet om erkendelse og sandhed, men fra en anden vinkel. Vi diskuterer Bhaskars realistiske position, der lægger vægt på betydningen af eksistensen af en uafhængig verden, og vi ser endvidere på hvordan realistiske positioner kommer til udtryk inden for samfundsvidenskaberne.

Litteratur:

- Langergaard, Luise Li, Søren Barlebo Rasmussen & Asger Sørensen (2006), *Viden, videnskab og virkelighed*, kapitel 5-7, siden 67-105 (38 sider) (allerede læst i del 2)
- Jespersen, Jesper (2007): Makroøkonomisk metodologi – i et samfundsvidenskabeligt perspektiv, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 80-117 (38 sider) (optrykt i kompendium)

Del 4: Samfundsvidenskabernes særlige status

v/ Jan Holm Ingemann

I forelæsning 4 og 5 vil vi rette blikket mod forskellige positioner, der tager afstand fra det sandhedsbegreb og den diskussion, der blev præsenteret i forelæsning 2 og 3. Udgangspunktet for såvel fænomenologien som hermeneutikken, som diskuteres i forelæsning 4, er, at samfundsvidenskaberne og humaniora har en anden genstand (samfundet, mennesket, ånd) end naturvidenskaberne, og derfor må vi formulere et andet begreb om sandhed og erkendelse.

Litteratur:

- Langergaard, Luise Li, Søren Barlebo Rasmussen & Asger Sørensen (2006), *Viden, videnskab og virkelighed*, kapitel 9, side 119-131 (13 sider)
- Gilje, Nils og Harald Grimen (2002): Samfundsvidenskabernes forudsætninger, Hans Reitzels Forlag, kap 7, side 164-199 (36 sider), (Optrykt i kompendium)

Del 5: Postmoderne vidensbegreber

v/ Jan Holm Ingemann

I denne forelæsning ser vi på den postmoderne eller poststrukturalistiske kritik af forestillingen om erkendelse som hhv. sandhed eller fortolkning. Videre ser vi på, hvilke alternative vidensbegreber og analysestrategier, der så tilbydes.

Litteratur:

- Langergaard, Luise Li, Søren Barlebo Rasmussen & Asger Sørensen (2006), *Viden, videnskab og virkelighed*, kapitel 10, side 133-142 (10 sider)
- Wenneberg, Søren Barlebo (2000): Socialkonstruktivisme. Positioner, problemer og perspektiver, Kapitel 4 og 15, side 55-67 og 188-197 (23 sider) (Optrykt i kompendium)

Del 6: Videnskabsteori og projektarbejde

v/ Jan Holm Ingemann

I denne forelæsning vil vi opsummere de forskellige positioner, som indtil nu er blevet gennemgået. Hvilke videnskabsteoretiske problemstillinger går på tværs, og hvad er det egentlig, de diskuterer? Hvordan kan man bruge det 'videnskabsteoretiske landskab' til at analysere den teori og empiri, man arbejder med i et projekt?

Litteratur:

- Fuglsang, Lars og Poul Bitsch Olsen: "Introduktion" i Fuglsang, Lars og Poul Bitsch Olsen: Videnskabsteori i samfundsvidenskaberne, Roskilde Universitetsforlag, 2004, side 17-28 (12 sider) (Optrykt i kompendium).

Del 7: Værdier, politik og videnskab

v/ *Jan Holm Ingemann*

Et særligt og tværgående spørgsmål inden for videnskabsteorien, som har særlig relevans for samfundsvidenskaberne, er spørgsmålet om forholdet mellem værdier, politik og videnskab. Hvilken status kan videnskaben tillægges. Er den neutral og værdifri, eller bygger den altid på bestemte værdier, der derfor må gøres tydelige? Vi ser på den værdirelativistiske opfattelse af videnskabernes 'neutralitet' og på kritisk teori, der opstiller en frigørende erkendelsesinteresse som grundlaget for samfundsvidenskaberne.

Litteratur:

- Langergaard, Luise Li, Søren Barlebo Rasmussen & Asger Sørensen (2006), *Viden, videnskab og virkelighed*, kapitel 11-12, side 143-164 (22 sider)
- Heine Andersen: "Samfundsteori, moral og de civile samfund" i Andersen, Heine og Lars Bo Kaspersen: Klassisk og moderne Samfundsteori (2005), Hans Reitzels Forlag, 2. udgave, side 479-496 (18 sider) (Optrykt i kompendium)
- Heine Andersen: "Kritisk teori", i Heine Andersen (red.) (2002): Videnskabsteori og metodelære. Introduktion (4. udg.) Samfundslitteratur, side 183-204 (22 sider) (Optrykt i kompendium)

Del 8: Videnskabsteori, projektdesign & metode

v/ *Jan Holm Ingemann*

I denne afsluttende forelæsning om sammenhængen mellem videnskabsteorien og projektdesignet ser vi på, hvordan videnskabsteoretiske problemstillinger kan have betydning i projektarbejdet. Især ser vi på sammenhængen mellem projektets genstand, ontologiske antagelser og gyldighedsfordring på den ene side og projektets opbygning, design og metodevalg på den anden side. Endvidere vil vi i denne forelæsning diskutere eksempler på design inden for forskellige forståelsesrammer.

Litteratur

- Langergaard, Luise Li, Søren Barlebo Rasmussen & Asger Sørensen (2006), *Viden, videnskab og virkelighed*, kapitel 13, side 165-177 (13 sider)

Endvidere anbefales, at man genlæser Jesper Jespersens bidrag om kritisk realisme og økonomisk metodologi (optrykt i kompendium) fra del 3.

Litteratur til videnskabsteori:

Grundbog

- Langergaard, Luise Li, Søren Barlebo Rasmussen & Asger Sørensen (2006), *Viden, videnskab og virkelighed*, Forlaget Samfundslitteratur.

Artikler i Kompendium til videnskabsteori

- ▪ Carsten A. Koch: "Kritisk rationalisme" i Fuglsang, Lars og Poul Bitsch Olsen: Videnskabsteori i samfundsvidenskaberne, Roskilde Universitetsforlag, 2004, side 79-108 (29 sider) (optrykt i kompendium)
- Jespersen, Jesper (2007): Makroøkonomisk metodologi – i et samfundsvidenskabeligt perspektiv, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 80-117 (37 sider) (optrykt i kompendium)
- Gilje, Nils og Harald Grimen (2002): Samfundsvidenskabernes forudsætninger, Hans Reitzels Forlag, kap 7, side 164-199 (36 sider), (Optrykt i kompendium)
- Wenneberg, Søren Barlebo (2000): Socialkonstruktivisme. Positioner, problemer og perspektiver, Kapitel 4 og 15, side 55-67 og 188-197 (23 sider) (Optrykt i kompendium)
- Fuglsang, Lars og Poul Bitsch Olsen: "Introduktion" i Fuglsang, Lars og Poul Bitsch Olsen: Videnskabsteori i samfundsvidenskaberne, Roskilde Universitetsforlag, 2004, side 17-28 (11 sider) (Optrykt i kompendium)
- Heine Andersen: "Samfundsteori, moral og de civile samfund" i Andersen, Heine og Lars Bo Kaspersen: Klassisk og moderne Samfundsteori (2005), Hans Reitzels Forlag, 2. udgave, side 479-496 (18 sider) (Optrykt i kompendium)
- Heine Andersen: "Kritisk teori", i Heine Andersen (red.) (2002): Videnskabsteori og metodelære. Introduktion (4. udg.) Samfundslitteratur, side 183-204 (22 sider) (Optrykt i kompendium)

Øvelser i Videnskabsteori for forløb C.

I forbindelse med de 8 kursusgange i videnskabsteori afholdes der på forløb C to øvelser i videnskabsteori i klyngerne.

Formålet med kurset i videnskabsteori er at introducere til videnskabsteoretiske problemstillinger med det sigte, at den studerende bliver i stand til at ”inddrage videnskabsteoretiske refleksioner i projektarbejdet”.

For at styrke dette afvikles på forløb C to øvelsesseminarer af ca. to timers varighed. Seminarerne foregår klyngevis, hvor både egen vejleder og opponentvejleder deltager.

Det er vigtigt, at I forbereder jer til disse øvelsesseminarer!

Ideen med øvelserne er at give mulighed for at diskutere og bruge de noget komplekse videnskabsteoretiske positioner i mere konkrete, faglige sammenhænge.

Øvelsesseminar 1 (fredag den 3/4-09)

Der tager udgangspunkt i en velegnet tekst, som vælges i samråd med vejlederen. Der stilles en række øvelsesspørgsmål (jf. nedenfor) til den udleverede tekst, der giver mulighed for at bruge videnskabsteorien som redskab til at dissekere og analysere den givne tekst. Teksten kan være en artikel, et kapitel en beskrivelse af et forskningsprojekt eller lignende, hvor det giver mening at diskutere videnskabsteori.

Hver projektgruppe forbereder sig på øvelsesspørgsmålene og laver et mundtligt (evt. nogle overheads) til besvarelse af spørgsmålene, som fremlægges for de andre projektgrupper og underviserne i klyngen.

Hver gruppe forbereder et mundtligt oplæg (ca. 10 minutter), der diskuteres i klyngen sammen med 2 vejledere. Der afsættes ca. 25 minutter til hver gruppe.

Øvelsesspørgsmål til øvelse 1:

1. Præsenter kort den udleverede tekst
2. Hvilke ontologiske antagelser om genstanden (samfundet, individerne) gør sig gældende i teksten? Giv eksempler.
3. Hvilke epistemologiske antagelser om erkendelse, sandhed og videnskab gør sig gældende i teksten? Giv eksempler.
4. Hvilke konsekvenser har disse antagelser for det design eller den metode, som teksten præsenterer eller anbefaler. Giv eksempler.
5. Hvilke problemer af videnskabsteoretisk art kan I pege på i teksten, og hvordan kan man ud fra andre videnskabsteoretiske positioner kritisere teksten?
6. Hvilken rolle/betydning har ovenstående (øvelse 1) i forhold til jeres projekt ?

Øvelsesseminar 2 (onsdag den 22/4-09)

Der tages her udgangspunkt i jeres projekt, hvor der gives mulighed for at reflektere over og diskutere de videnskabsteoretiske aspekter i projektet.

I modsætning til første øvelse er det således meningen, at de videnskabsteoretiske teorier og begreber skal relateres konkret til jeres projekt.

Forud for øvelsesseminaret afleverer hver projektgruppe 3-4 sider som forholder sig til øvelsesspørgsmålene (jf. nedenfor). Sørg for at aflevere til alle studerende i klyngen samt de to vejledere.

Hver projektgruppe laver på baggrund af de 3-4 sider et mundtligt oplæg på ca. 10 minutter (brug evt. overheads), hvorefter der er kommentarer og diskussion med de andre grupper + de 2 vejledere. Der afsættes ca. 25 minutter pr. gruppe.

Øvelsesspørgsmål til øvelse 2:

1. Præsenter meget kort jeres problemformulering og opbygning af projektet
2. Hvilke antagelser om genstanden bygger I på (ontologi)?
3. Hvilke antagelser om viden og videnskab bygger I på (epistemologi)?
4. Hvilken status har teorien og empirien?
5. Hvilke konsekvenser har punkt 2-4 ovenfor for opbygningen/designet af jeres projekt (teorivalg, empirivalg, metodevalg) samt jeres validitetskriterier?
6. Hvordan kan man ud fra andre videnskabsteoretiske positioner kritisere jeres projekt? Hvis man havde indtaget en anden videnskabsteoretisk position, hvilke andre valg i forbindelse med designet ville man så evt. skulle have truffet?

Aflevering af synopsis i videnskabsteori

Projektgruppen viderebearbejder oplægget til øvelsesseminar 2 (indarbejder kommentarerne mm) og afleverer en synopsis i videnskabsteori på 5-8 sider. Der afleveres 1 printet eksemplar til sekretæren.

Synopsen kan tage udgangspunkt i de diskussioner, man har haft på øvelsesseminaret og bør rumme nogle af de samme spørgsmål og diskussioner – men skal ikke nødvendigvis følge øvelsesspørgsmålene slavisk.

I synopsen bør der således redegøres for de videnskabsteoretiske overvejelser, som gruppen har gjort i forbindelse med projektet, og desuden bør der være en kritisk diskussion af projektets videnskabsteoretiske position ud fra andre videnskabsteoretiske traditioner.

Hensigten med synopsen er at få nedfældet disse overvejelser skriftligt, så de kan integreres i projektarbejdet. Gruppens vejleder giver respons på synopsen.

Yderligere information om øvelser i videnskabsteori: tidspunkter, aflevering af synopsen mm: se på Moodle.

Gruppedannelse

Gruppedannelsen foregår tirsdag d.10 marts kl. 9.00-15.00 og starter i auditorium T. Alle studerende bedes møde frem. Se Moodle for yderligere informationer.

Klynge- og seminaraktiviteter

Efter gruppedannelsen inddeles grupperne i et antal klynger. Projektvejledningen foregår dels som møder mellem vejlederen og den enkelte gruppe, dels som klyngemøder.

Klyngen er også den organisatoriske ramme for afholdelse af øvelserne i videnskabsteori og for afholdelse af statusseminar.

Yderligere klyngemøder afholdes efter aftale mellem vejlederen og klyngen.

Litteratursøgning.

AUB-kursus 2: Selvstændig informationssøgning

AUB-kursus 2: Selvstændig informationssøgning. Bliv introduceret til de vigtigste databaser, for dit projekt og dit forløb. Arbejd med dit projekt og bliv undervist og vejledt af AUB's informationsvejledere. Du vil også få en introduktion til vores e-materialer. Formålene er at du kan foretage en selvstændig, kvalitetssikret informationssøgning, samt at øge din bevidsthed om de muligheder for tilegnelse af viden, som AUB rummer. Kurset bygger videre på kurset i litteratursøgning fra 1. sem.

Form: 3 lektioners workshop med oplæg og selvstændigt arbejde med projektet.

Krav til P3 (læringsmålene).

I Appendiks til studieordningen er læringsmål og vurderingskriterier for P3-forløbet angivet.

De er beskrevet som henholdsvis de fælles læringsmål (på tværs af de forskellige projektforsløb) og de supplerende eller rettere specifikt faglige læringsmål, der knytter sig til det enkelte projektforsløb – i vores tilfælde forløb C.

Læringsmål forløb C: Politiske institutioner, kulturer og identiteter i forandring.

Der udbydes undervisning, der fokuserer på centrale begreber og analysestrategier fra den politiske sociologi, med særlig vægt på teoretisk og empirisk analyse af politiske institutioner, politisk kultur og politisk identitet.

Det er målet, at den studerende efter endt projektforsløb kan:

- redegøre for udvalgte og for projektet centrale udviklingstendenser i det senmoderne samfund
- redegøre for udvalgte og for projektet centrale udviklingstendenser og forandringer i politiske institutioner, politiske kulturer og politisk identitetsdannelse
- anvende relevante begreber og/eller tilgange fra den politiske sociologi i en analyse af en valgt problemstilling, herunder problemstillingen vedr. relationen mellem samfundsudvikling og udviklingen i det politiske (institutioner, kulturer og/eller identitetsdannelse)
- inddrage og diskutere undersøgelser af relevans for problemstillingen
- diskutere styrker og svagheder ved besvarelsen af den valgte problemstilling

Fælles læringsmål for P3: (projektarbejde, videnskabsteori, gruppe- arbejdsproces, formidling).

Det er målet, at den studerende kan:

- gennemføre et projektarbejde – herunder
  1. udarbejde en problemformulering – dvs. dokumentere, begrunde og afgrænse en problemstilling
  2. vurdere og anvende videnskabelig litteratur af relevans for problemstillingen
  3. foretage et systematisk metodisk valg, dvs. argumentere for valg af teorier/forklaringer/kildemateriale af relevans for problemstillingen
  4. gennemføre en analyse af problemstillingen, herunder fortolke og anvende de valgte teorier/forklaringer/kilder
- inddrage videnskabsteoretiske refleksioner i projektarbejdet
- redegøre for og reflektere over hensigtsmæssige organiseringer af projektarbejdet og egen læring og læreprocesser i relation hertil

- formidle resultatet af projektarbejdet i et klart og korrekt sprog, der samtidig overholder videnskabelige konventioner med hensyn til dokumentation i tekst (inklusive grafer og tabeller), litteraturliste og noteapparat.

Læringsmålene for P3 i sin helhed (som de ovenfor er beskrevet via de supplerende/specifikke læringsmål for forløb C + de fælles læringsmål) danner grundlag for at vurdere og give den studerende karakter ved den individuelle prøve (P3-eksamen):

”Opfylder den studerende ovenstående læringsmål (fælles + supplerende/specifikke) med ingen eller få uvæsentlige mangler gives karakteren 12”.

Krav til projektrapporten

- Hovedkravet til projektrapporten er, at der er en klar og velargumenteret sammenhæng mellem problemstilling/problemformulering, teorier/forklaringer, empiriske undersøgelser og konklusion (den "røde tråd").
- Rapporten må højst fylde 80 normalsider á 2400 enheder. Sidetallet er inkl. litteraturliste, eventuelle bilag, procesdel, osv. Projektet for studerende, der arbejder individuelt, må max. fylde 30 sider inkl. litteraturliste, eventuelle bilag m.m.
- Procesdelen bør ikke fylde mindre end 5 sider

Gode råd om gruppe- og arbejdsprocesser

I studieordningen står anført, at P3 afsluttes med en projektrapport, *hvor indgår en angivelse af hensigtsmæssige organiseringer af det gruppebaserede projektarbejde med henblik på at styrke egen læring og læreprocesser i relation hertil.* For at implementere disse krav bør procesdelen i rapporten typisk indeholde:

- Kort beskrivelse af vigtige elementer i måden gruppen har arbejdet på og argumentation for, hvorfor netop disse elementer er vigtige at hæfte sig ved i netop jeres gruppe (stikord: kommunikation, organisation, samarbejde med vejleder, informationssøgning, forudsætninger, samarbejdsaftaler, roller, læringsstile eller andet, som I vurderer har haft væsentlig betydning for jeres gruppebaserede projektarbejde)
- Analyse af fordele og ulemper ved jeres måde at arbejde på i relation til gruppemedlemmernes egen læring og det gruppebaserede projektarbejde som helhed

- Refleksioner over fremtidige hensigtsmæssige måder gruppens projektarbejde bør organiseres på - altså et fremadrettet perspektiv, der tager afsæt i analysen af ovenstående vigtige elementers betydning for egen læring og læreprocesser i relation til det gruppebaserede projektarbejde.
- Procesdelen bør ikke fylde mindre end 5 sider

Det anbefales, at projektgrupperne undervejs i forløbet arbejder både bagudrettet/evaluerende og fremadrettet/reorganiserende.

Forslag til projektemner

Partiernes forandring og eventuelle krise? Hvordan kan vi forstå medlemstallenes fald i de "gamle partier", og hvordan kan partierne forandre sig, hvis de skal "overleve" i det senmoderne samfund?

Nye sociale bevægelser (Greenpeace, Danmarks Naturfredningsforening, ATTAC). Hvad er disse bevægelser udtryk for. Er de ens, eller peger de på forskellige udviklingstendenser i samfundet? Og hvad betyder de for de politiske beslutninger?

Globale sociale bevægelser, fx Attac, Hitz-but-tahrir. Hvordan og hvorfor opstår globale sociale bevægelser, og hvilke konsekvenser har de for den globale politiske dagsorden.

Terror som krise i det senmoderne samfund?

Nye deltagelsesformer og forandringer i medborgerskab (fx brugerdemokrati, politisk forbrug). Fagforeningerne i det senmoderne samfund: interessepolitik eller serviceorganer?

Nye politiske skillelinjer og vælgeradfærd. Hvordan forandres indholdet af politikken i takt med samfundets forandringer. Ser vi nye emner dukke op, eller er det mere end myte end realitet?

Politiske enkeltsager - bliver de mere dominerende og hvad betyder det for politikformuleringen?

Politiske protester (fx skolelukninger eller demonstrationer mod globalisering). Hvad driver mennesker til at protestere mod konkrete politiske beslutninger, og har det nogen effekt?

Individualisering af velfærdsstaten? Hvad betyder individualisering for indretningen af velfærdsstaten. Kan man se tegn på nye former for tilbud, der imødekommer individualiserede behov?

Fra welfare til workfare: Forandringer i social- og aktiveringspolitikken, introduktionen af nye individuelle handleplaner. Årsager og konsekvenser.

Nye former for ulighed? Er vi nået til et samfund, hvor alle mere eller mindre er frie til at vælge deres egen identitet, eller kan vi se nye former for ulighed vokse frem?

Populisme og højreekstremisme.

Medier og politik. Nye kommunikationsformer og konsekvenser for politikken?

Globalisering. Hvad er det og hvordan påvirker det det danske samfund?

Kønsidentitet i forandring. Hvordan forandres kønnes forhold til hinanden, og giver det sig udtryk i politiske forskelle eller forskelle fx på arbejdsmarkedet?

Politisk mobilisering og digitale medier (eks. Ungdomshuset – Obahma – politiske partier)